

de stemming later op de avond iets uitbundiger. Hoewel . . . Aan de notulen te oordelen verliep de feestelijke bijeenkomst zeer degelijk. Er werden zes toespraken gehouden en de jubilaris sprak viermaal een dankwoord uit. Bovendien werden in totaal acht gedichten voorgedragen, waaronder een lang rijmwerk over gebeurtenissen in de periode 1903-1928, dat in het archief bewaard is gebleven. Na het gedicht „Oranjegezind“ werd staande het Wilhelmus aangeheven. Tussen de toespraken door zong men verschillende psalmen. Toen het „zoo zoetjes aan“ haast middernacht geworden was, werd het feest afgesloten met het

laatste dankwoord van de jubilaris, de laatste psalm en een dankgebed.

Zo ging het in 1928 toe bij het Gereformeerde College van Collectanten. Het was een goed idee van de heren om een fotograaf te bestellen. Dank zij deze fotograaf beschikken wij nu over een heel typerende foto, die het eerbiedwaardige College weer even tot leven brengt.

*Gemeentelijke Archiefdienst Utrecht
Alexander Numankade 199
Utrecht*

J. N. van der Meulen

LIJST VAN DE GRAFSTEDEN IN DE KERK VAN ZEIST

DOOR KERKMEESTERS OPGEMAAKT 1 MEI 1751
VOORZIEN VAN AANTEKENINGEN DOOR DE BEWERKER

Inleiding

Te Zeist verscheen tussen 1974 en 1978 in vier delen *De Oude Kerk te Zeist* door H. J. van Eekeren, uitgebreid en voltooid onder de verantwoordelijkheid van de Van de Poll-Stichting te Zeist door ds P. Kuijper¹). In dit uitgebreide relaas over de N.H. Kerk aan de Dorpsstraat te Zeist werd niet opgenomen de „Lijst van grafsteden in de kerk van Zeist door kerkmeesters opgemaakt“ van 1 mei 1751 (Gerechtsregister van Zeist, Stoetwegen en Cattenbroek (1719-1831), Oud-Archief Zeist no. 1.).

Deze lijst uit 1751 laat zien wie in de dorpskerk van Zeist recht hadden op een eigen graf. Aangenomen mag worden dat ook te Zeist de meerderheid van de overledenen op het kerkhof rondom de kerk begraven werd. In de zgn. kerke-graven werden lijken begraven, die na verloop van tijd weer geruimd werden. In Zeist werd pas sedert 1728 een nauwkeurige begraaflijst bijgehouden, zodat we kunnen achterhalen of in de eigen graven en kerke-graven ook daadwerkelijk begraven is.

Uit het Gerechtsregister van Zeist, Driebergen en Cattenbroek lopende van 1719 tot 1831 weten we dat op 11 december 1720 kerkmeesters hebben besloten tot het verhogen en vernieuwen van de vloer in de parochiekerk van Zeist, waarvoor elke eigenaar van een graf in die kerk moest betalen 7 gulden op verbeurte van zijn of haar graf.

In 1742 wordt de grafkelder van de Vrijheer van Zeist aangelegd, waarin *Lodewijk Adriaan graaf van Nassau, overleden 4 maart 1742*, wordt begraven. In 1965 is zijn lichaam herbegraven en is zijn grafzerk recht overeind tegen de zuidwestelijke kerkmuur ingemetseld.

Bij de kerkrestauratie van 1964 zijn enkele oudere zerken en plavuizen uit de periode voorafgaand aan 1677/1680 en 1720/1722 aangetroffen die niet meer geïdentificeerd konden worden. Van de lijst uit 1751 zijn aangetroffen de plavuizen van de eigen-

graven nos 12, 26 en 45. Om uitslijting te voorkomen zijn deze zerken gelegd in het linker achterportaal en rechtervoortaal zo dicht mogelijk tegen de muur. De vier delen van *De Oude Kerk te Zeist* zijn ontoegankelijk vanwege het ontbreken van een personenregister. Op de lijst van eigen graven genummerd 1 t/m 63, waarbij nogal wat kerke-graven zijn die te Zeist als huurgraven gebruikt werden, heb ik onder de personen aantekeningen gemaakt met verwijzing in voetnoten naar de literatuur, die ook anders genealogisch ontoegankelijk is.

De eigen graven te Zeist behoorden zoals uit het onderstaande blijkt, aan de notabelen toe: drost, schout, schepenen, secretaris van de Vrije en Hoge Heerlijkheid Zeist, de predikanten, de bewoners van „Veelzicht“ gelegen naast de kerk, de herbergiers en de molenaars, het dienstpersoneel van het Zeister Slot en het rijke boerengeslacht De Waal van „De blauwe schorteldoek“ op de grens van De Bilt en Zeist.

De romaanse kerk van Zeist aan de Dorpsstraat werd in 1841/1842 afgebroken en vervangen door een neogotische kerk in 1843, die nog steeds voor hen die vanuit Utrecht komen, de ingang van Zeist-centrum markeert.

1. 23 September 1749 gecogt door de erfgenamen van *Juffr. de Wed. Elsnerus*. Moeder van ds T. B. W. Elsnerus, predikant te Zeist 1745-1785²).
2. *Willem Vreedeenengh*.
3. *François Pelt*.
4. *Dos Arnoldus Metelerkamp*. ged. Amsterdam 30 nov. 1696, predikant te Zeist 1726-1744, overl. Zeist en begr. ald. 21 jan. 1744³).
5. *Mevrouw Jonkheer*. Aletta Vereem, echtgenote van Johan Gerard

- de Jonkheere, eigenaar van het latere „Veelzigt“ te Zeist van 1708-1720; daarna was zijn weduwe eigenares van 1720-1733. Vervolgens vertrok zij uit Zeist naar Utrecht, waar zij 29 juni 1759 is overleden⁴).
6. *Willem Lamberse* (= *Lambertsz. van Mastrigt*)⁵.
- 7 en 8. *De Heer Lodewijck Adriaan grave van Nassau*, Vrijheer van Zeist, etc.
9. Den 24 Aug. 1742 gecogt door den secretaris *Jan van Dam*.
ged. Werkhoven 11 september 1712, secretaris van de Hoge en Vrije Heerlijkheid Zeist en Driebergen 1740-1778, overl. Zeist 26 oktober 1778, begr. ald. 2 november 1778⁶).
10. *De Heer Pieter Magenius*.
graf in 1737 gekocht; eigenaar van de molen op De Brink; eigenaar en bewoner van het latere „Veelzigt“ te Zeist van 1737-1747; kerkmeester; in 1747 vertrokken uit Zeist; in dit graf werd niemand begraven⁷).
11. *Pieter en Geertje Enklaar*.
herbergier in „De Swaen“ aan de Dorpsstraat te Zeist⁸).
12. *Dos Johan Marens*.
ged. (Rotterdam?) 1671, med. dr, arts en predikant te Zeist 1712-1722, overl. ald. 1722⁹).
13. *Hendrick de Waal*.
tr. De Bilt 13 juni 1723 Grietje van 't Wijkerbroek; eigenaar van „De blauwe schorteldoek“ te Zeist op de grens met De Bilt; schepen van Zeist 1737-1760, begr. Zeist 29 april 1761¹⁰).
14. en 15. *De drost Damhoff*.
Uit het geslacht Damhof waren drie leden drost van Zeist. De laatste mr Willem Damhof Dirksz., drost van Zeist 1737-1743, vertrok uit Zeist in 1743 of 1744¹¹).
16. *Anthony van Maurik*.
molenaar van de molen bij de Driebergseweg te Zeist; leden van de familie Van Maurik huurden land op de boerderij „De Preekstoel“ te Zeist¹²).
- 17-20. De kerk.
21. 1734 den 27 April *Tonis van de Stairx*.
gekocht 27 mei 1762 door de herbergier te Zeist, *Jacob Bramo*, die hier met zijn vrouw Geertruyd van Linde begraven werd¹³).
22. De kerk.
23. *Sjoerd Vinck*, dog bij de kerk weer overgenomen.
tuinman wonende aan de Zeisterstraat vermeld in de akte van 18 december 1745 van de grondheerlijkheid De Zeisterstraat¹⁴).
24. 13 febr. 1750 gecogt door den drossaart *Hend. Houtkamp*.
afkomstig uit Amsterdam; drost en schout van Zeist 1743 of 1744 tot 1753; uit Zeist weer vertrokken 1753 of 1754¹⁵).
25. De kerk.
26. *Frans Jansen Smit(s)* eigenaar den 4 Juny 1734¹⁶).
- 27-30. De kerk.
31. *De erfgenamen van Mattijs Verdonk* gecogt 12 January 1749.
32. *Mattijs Verdonk*.
bewoner van de Zeisterstraat (= huidige eerste en tweede Dorpsstraat te Zeist)¹⁷).
- 33-36. De Kerk.
37. *Hendrik Pijper* eygenaar geworden 1734.
gebruiker van land bij de Zeisterstraat¹⁸).
- 38-42. De Kerk.
- 43 en 44. *Maurits Overvest*.
kapitein; kerkmeester; casteleyn (= slotbevaarder) op het Huys van Zeijst 1700-1728¹⁹).
- 45-52. De Kerk.
53. *Cornelis Gravelaar*.
tuinman op het Hof (= Zeister Slot)²⁰).
54. Den 27 January 1750 gecogt door *Huybert Vermeulen*.
herbergier in „De Swaen“ aan de Dorpsstraat te Zeist 1745-1759²¹).
55. en 56. De Kerk.
57. *Harmens Wouters van Appels*.
58 en 59. De Kerk.
60. *Frans van Hoeflaak*.
Een zekere Gerrit van Hoewelaken was schepen van Zeist van 1747 t/m 1762²²).
61. *Aart van Sweserijn*.
Op 2 oktober 1735 huwen voor schepenen van het gerecht De Breul Willem van den Haan J. M. en Cornelia Aartsz. van Zwezering J. D.²³).
62. *Gerritje Jansen van Zoest wed. van Dirk van Broekhuysen*.
Leden van de familie Van Zoest huren het molenland bij De Brink te Zeist²⁴).
63. De Kerk.
Op 't choor naast de preekstoel onder de twee zarken bezijden malcaer *de vrouw van Kersbergen*.
De grafkelder van de ridderhofstad Kersbergen²⁵).
- Op 't choor de grafkelder aldaer gemaekt van den 5 tot den 10 Maart 1742 *is gecogt*, met kerkgerechtigheid, door den Hoog Ed. geb. heer *Willem Adriaan grave van Nassau*, Vrijheer van Zeyst, Driebergen, Bergen, Cortgene, enz. enz. omme de somme van vijftigh gulden, en de ganssche vloer aldaar egaal verhoogt, een gele klinker.
De grafkelder van het Slot Zeist²⁶).

Griffensteijnselaan 77, Zeist

Mr dr V. A. M. van der Burg

Aantekeningen

1. De lokaal-historische stichting; adres: Van de Poll-Stichting, Postbus 342, 3700 AH Zeist.
2. De Oude Kerk te Zeist, Deel 3 (1976) 227; idem, Deel 4 (1978) 466.
3. D. van Duyn, „Metelerskamp“, *Jaarboek Centraal Bureau voor Genealogie* (39) 1985, blz. 193; De Oude Kerk te Zeist, Deel 4 (1978) 466.
4. De Oude Kerk te Zeist, Deel 4 (1978) 411.
5. Idem, Deel 3 (1976) 227 en Deel 4 (1978) 393.

6. V. A. M. van der Burg, „Fragment-genealogie van het schoutengeslacht Van Dam te Zeist“, *Bulletin van de Van de Poll-Stichting* (12) 1982, 10-11.
7. De Oude Kerk te Zeist, Deel 4 (1978) 413; K. W. Galis, „De molens van Zeist“, Van de Poll-Stichting, Zeist 1981, blz. 16.
8. De Oude Kerk te Zeist, Deel 4 (1978) 388-389.
9. Idem, Deel 3 (1976) 226 en Deel 4 (1978) 466.
10. K. W. Galis, De boerderij „De Blauwe Schorteldoek“, *Bulletin van de Van de Poll-Stichting* (7) 1977, 22-23, 26-27.
11. De Oude Kerk te Zeist, Deel 4 (1978) 470, 474. Fragment-genealogie Damhof, blz. 405.
12. K. W. Galis, „De molens van Zeist“, Van de Poll-Stichting, Zeist 1981, 20 en dezelfde, De boerderij „De Preekstoel“, *Bulletin van de Van de Poll-Stichting* (2) 1972, 26.
13. De Oude Kerk te Zeist, Deel 3 (1976) 227; idem, Deel 4 (1978) 352-355.
14. J. Ph. de Monté ver Loren, „De Geschiedenis van de Zeisterstraat“, Lezing 1953, Van de Poll-Stichting, Zeist 1953, blz. 10.
15. De Oude Kerk te Zeist, Deel 4 (1978) 470, 475.
16. Idem, Deel 3 (1976) 226.
17. J. Ph. de Monté ver Loren, „De Geschiedenis van de Zeisterstraat“, Lezing 1953, Van de Poll-Stichting, Zeist 1953, blz. 11.
18. Idem, 10.
19. De Oude Kerk te Zeist, Deel 4 (1978) 385.
20. Ibidem, 385.
21. Ibid., 384-385.
22. K. W. Galis, „Huize Schaerweyde“, *Bulletin van de Van de Poll-Stichting* (3) 1973, 36.
23. P. J. Begheyn s.j., „De ambachtsheerlijkheid 'De Breul' te Zeist - zijn eigenaars en bewoners 1413-1977“, *Bulletin van de Van de Poll-Stichting* (7) 1977, 71.
24. K. W. Galis, „De molens van Zeist“, Van de Poll-Stichting, Zeist 1981, 17.
25. De Oude Kerk te Zeist, Deel 3 (1976) 213-216.
26. Idem, 216-224.

BOEKENSCHOUW

Tussen ivoren toren en grootbedrijf. De Utrechtse Universiteit, 1936-1986, onder redactie van H. W. von der Dunk, W. P. Heere, A. W. Reinink (Maarssen 1986, 563 pp., prijs f 79,50).

De laatste drie grote lustra (1886, 1936 en 1986) zijn geen feesten geweest die de Utrechtse universiteit zonder zorgen heeft kunnen vieren. Juist rond de genoemde jaren werd zij in haar bestaan bedreigd en was er sprake van opheffing of van vermindering van het aantal studierichtingen. In 1886 en in 1936 ging het onheil Utrecht voorbij, nog vóór 1986 sloeg het toe, verpakt in de op zich onschuldige termen „taakverdeling en concentratie“, en moest Utrecht de faculteit Tandheelkunde inleveren, alsmede enkele studierichtingen uit de letterenfaculteit, waarbij het wel als een van de concentratiepunten ging gelden voor geologie en farmacie. Maar ook nu in 1986 zijn de bezuinigingen nog niet voorbij en blijft de toekomst onzeker. Toch hebben deze niet geringe zorgen er het college van bestuur niet van weerhouden om na de publikatie in 1936 van de grote driehonderd jaar omvattende geschiedenis van de Utrechtse alma mater van de hand van G. W. Kernkamp e.a. ook nu over de laatste vijftig jaren verslag te doen van het wel en wee van de aan zijn zorgen toevertrouwde instelling. Laten we onmiddellijk vaststellen: het is een zeer verzorgde en rijk geïllustreerde uitgave geworden. In de reeks gedenkboeken die er na 1945 door de verschillende hogescholen en universiteiten in den lande zijn uitgegeven wint Utrecht qua uiterlijke presentatie de slag zonder meer. Inhoudelijk voldoet het boek echter eveneens aan de eisen die men aan een gedenkboek van een wetenschappelijke instelling mag stellen. In een vijftal hoofdstukken wordt de historie uit de jaren 1936-1986 verhaald. S. Y. A. Vellenga schrijft over „De uitdaging van crisis en bezetting, de jaren

1936-1946“; C. Bol over „De restauratieve façade, de jaren 1946-1966“; A. van der Meiden over „Turbulentie en herordering, de jaren 1966 tot heden“; Kees Jan Snijders over „De studentenbeweging“ en A. W. Reinink sluit af met „De Universiteit en haar ruimte“. Elk artikel wordt gevolgd door een „beeldkroniek“ en het geheel wordt afgesloten met een „Beeldspiegel, 1936-1986“. Daarna volgt een foto-reportage van Werry Crone onder de titel „Onderwijs en onderzoek vandaag“. Het is al gememoreerd: de foto's vormen een wezenlijk onderdeel van het gedenkboek en door de verzorgde keuze geven ze naast de tekst zeer veel informatie.

Na dit tussendeel volgt een tweede deel, waarin faculteitsgewijze verslag gedaan wordt van een halve eeuw onderwijs en onderzoek. Ook de niet-facultair gebonden instellingen leggen in dit gedeelte verantwoording af. Het gedenkboek sluit met lijsten van bestuurders, secretarissen, rectores magnifici, statistieken over de omvang van het studenten- en personeelsbestand en zoals elk gedenkboek heeft ook dit boek een inleiding (van de hand van H. W. von der Dunk) en een slotwoord (van de hand van de rector magnificus O. J. de Jong).

Vellenga had de weinig dankbare taak om over de oorlogsjaren te schrijven. Het waren vijf jaren die niet tot de roemvolle in de geschiedenis van de Utrechtse universiteit behoren en daarin stond Utrecht niet alleen. Juist de universiteiten hebben in deze moeilijke jaren niet of nauwelijks leiding gegeven aan het Nederlandse volk. Natuurlijk zijn er individuele gevallen geweest van moedig en inspirerend optreden van hoogleraren en bestuurders en gelukkig geldt dit ook voor Utrecht. Prof. dr V. J. Koningsberger sprak op 26-11-1940, nog vóór de Leidse hoogleraar Cleveringa, in het openbaar met grote verontwaardiging over het ontslag van Joodse hoogleraren en medewerkers.